

"NABAT"

"Bu film öz poetikasına görə film-ikonadır. Beləsi Azərbaycan kinematoqrafiyasında hala indiyacan olmayıb". Bu fikir tənqidçi Aydin Talibzadəyə mənşubdur

Adəmi elə ilk kadrlardan tutan bu filmin təbii təmiz, hayatı kadrları elə bir lap çoxdan hardaşa gormüsəm. Amma hərdə?! Qucağında süd bankası kəndə gedən bu qadını da tanıymam. Bu cümlər da mana tanışdı... Dumanlı dağlar, yal-yamac, işq dırakları, qırmızıpapaq evlər, palтар sarılmış şərflər, olümünə fitva verilmiş kənd adamı diksindirdən, üzüdən, vahimələndən rəng süküti...

Və bir də Nabit Ananın çarşılığı, fadakarlığı, ümidi... "Nabit" filmi uzun quraqlıqdan - 22 ildən sonra Azərbaycan kinosuna yağışın narın yağışdı. Qarabağ mövzusundan çəkilən an tasırı, ən uğurlu filmlərdən biridir. Mühərbiyət dənəsindən sonra da "Nabit" ağı, yüksək estetikasından işiq ilə qədər uzaqdır.

Filmdə bir damla göz yaşı axmır, amma "Nabit" başdan-ayağa göz yaşıdır. Bu göz yaşıının içindən polad iradəli bir qadının doğulduluğu torpağın yeddi qatına kök atan sevgisi, bu sevginin içinde ölümü öldürən ümidi və Azərbaycan qadınının yüksəri boylanır.

Qarabağ dardlarını, Qarabağ insanların göze görünməyən hissələrini, yaşantalarını uzun illərdən sonra təməşçiyə yasadın, xatirladan "Nabit" həm də bir qadın Ananın timsalında evini, yurdunu, torpağını tərk etməyi tələyi buguncan müəmmalı qalan insanların xatırmasına

xəfif hörməti, ehtiramı, ən əsası, "Nabit" müharibə mövzusunda milli ruhda çəkilən başarı filmdir.

Tanmış teatrşurası Aydin Talibzadənin dediyi kimi: "Nabit" - dünya ilə müásir kino dilində danışın bir filmdir; elə bir film ki, özü "arthaus", "intellektual kino" parametrlərində yer bulur".

Əgar belə olsaydı, dünənin nüfuzlu kinofestivalları "Nabit" belə heyranlıqla qarşılaz, dinindən, irinqindən, milliyətindən asıl olmayaraq tamaşaçılar onu belə üzrəkdan sevməz, alqışlamazdı.

"Nabit" necə yaradı? Və necə oldu ki, qısa vaxt ərzində bəynəlxalq festivallarda bu qədər uğur qazandı?

...Filmin ideyəsi hələ Qarabağ döyüşləri zamanı sənədli filmlər studiyasında işləyen rejissor Elçin Musaoğlunu düşündürməyə başlayır. Rejisörün atası – tanılmış yazıçı Musa Quluzadə bu ideya əsasında "Qarı və qartal" povestini yazar və illər sonra Elçin Musaoğlu dostu Elxan Nəbiyevlə birləşkən onu ssenaristləşdirir. Rejisörün dediyi kimi filmin adı da tasadüfən seçilməyib: "Nabit" həyat deməkdir. Man sonra gördüm ki, filmin adı na qədər düzgün seçilib. Festivalda hamı bu sözü gözəl tələffüz edirdi. Bu, mənim xoşuma galıdır. Adın manası da uyğun galındı - hayat verən. Əslində, bu film müharibə aleyhinə çəkilmiş ekran əsəridir. Mən filmimi bizim Analara həsr etmişəm..."

ŞƏRİN İŞİQLA QOVULMASI

İşgal zamanı sakinlər kəndi tərk edir və Nabit adlı qadın axınla yox, axına qarşı gedərək evini, kəndini, torpağını tərk etmir.

Rejisör bir gedcə yoxa çıxmış kəndin manzarasını an inca de-talın qədər, miniatür lövhələrlə, ən əsası, həyatın bir parçası kimi ekrana gətirir.

Uzun illər meşəbayı işləyən İsgəndər kışının evi kənddən xeyli aralıdır. Oğlu şəhid olub, özü yataq xəstəsidir, avrədə Nabit günəşini kəndə gedib süd satır, əvvəzdən qand-çay alıb evlərinə qaydır. Son vaxtlar isə kənddə dəhə pis xəbarlar dolalar, təkəmşəyək koçlar baş verir. Amma Nabit xəsta arına, eşitdiklərini gördüklerini yox, ümidi nələr-nəsnələr danışır. Və bir gün... məlum alış-verişdən qədər kəndi yerində tapmır...

Üçgərəsli uğursuzluq dəlincə galır: İsgəndər kişi olur, qadın arını təkəbəsına – min-bir cüyyatla dəfn edir, inəkləri yoxa çıxır və s. Nabitin yegənə hayanı evlərinin strafında peydə olub boz qurđur...

Müharibə Nabit arvadla boz qurđu yaxınlaşdırır. Nabit arvadın yerdən, oğlunun mazərini, xəsta arını, boz qurđu yuvasını, balalarını qoyub gedə bilmirlər...

Bu silah-sursatlış qadın kəndi folklorumuzdakı hikmətə qoruyur: şari işiqla qovub uzaqlaşdırır.

Nabit Ana hər axşam kəndin bütün evlərində lampa yandırıb pəncərənin önüna qoyduqça düşmən taraf də kəndin yaşadığını zann edib günlərlə yaxın düşə bilmir. Tərəslikdən neft-gedə qurtarır, lampalar yanmasa, falakat olacaq, kənd olacaq...

Nabit Ana kəndin ölümüünü görməmək üçün ölümü seçir. Amma yena da mahz özüne maxsus ümidi itirmədən, qapı ağızında oturaq vəziyyətdə... sanki kiminsə yolunu gözələymiş kimi... Bu ümid olandan sonra belə itirilməmiş kimi görünür: sanki, bax indi-ca kimsə, özü da mütləq, galacak...

774

Rejisör Elçin Musaoğlu,
operator Abdulrahim Bəşər
və assistentləri

Fateme Motamed-Arya
Nabat rolunda

...VƏ FİLM İŞİQLI, ÜMİDLİ SONLUQLA BİTİR...

Xatirladaq ki, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin sıfarişi ilə 2014-cü ilda C.Cəbbərt adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında istehsal olunan "Nabat" təmmətrəjli badi filmının qurulmuş operatori Abdurrahim Beşər (İran), prodüseri Müşfiq Həmatovdur. Əsas rolları Fatime Motamed Arya (İran), Vüdadi Əliyev, Rəmin Zeynalov, Sabir Məmmədov (Azərbaycan) oynayırlar. Buzca, Elçin Musaoğlu Nabat roluna maşhur iran aktrisasını davat etməklə filmin işləyinə daha da artırb.

Fatime Motamed Arya müsahibalarının birində "Nabat" filmini baradı belə bəri etiraf edib: "Filmin ssenarisi, hadisənin lenta alındığı yeri, Nabat obrazını sözün həqiqi mənasında çox baydım, çox sevdim. Nabata olan mahabbətin natiqəsi Azərbaycan dilini öyrəndim. Çəkilışlar zamanı isə özümüz asıl Azərbaycan qadını kimi hiss edirdim. Düşünürəm ki, bir Nabat olaraq man artıq Azərbaycanlıyım".

Filmdə aktyor Vüdadi Əliyevin İsgandər rolunu hayatılışı, gerçək yaşıntıları ilə yadda qırılır.

"NABAT" IN FESTİVAL HƏYATI

Bu film qısa müddət arzında İtalya, ABŞ, Braziliya, Yaponiya, Estoniya, Marakeş, Kanada, Almaniya, Hindistan, Türkiyə, Iran və

başqa ölkələrin an nüfuzlu film festivallarında iştirak etdi və sevildi. 71-ci Venesiya Film Festivalında əsas müsabiqədən sonra ikinci vacib bölməndə – "Horizontal" programından nümayiş olundu, 27-ci Tokio Beynəlxalq Film Festivalında iştirak etdi, Almaniyada 63-cü Mannheim-Heidelberg film festivalında 3 mükafata layiq görüldü, İranda keçirilən 33-cü Fərç Beynəlxalq Film Festivalının "East Panorama" müsabiqə programında "Ən yaxşı rejissor" mükafatını qazandı.

"Nabat"ın festival hayatı davam edir və əminlik ki, film saysız-hesabsız festivallarda iştirak edəcək, mükafatlara layiq görülacek.

Qarabağ həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq fürsətlərimizdən olan "Nabat" dünyanın nüfuzlu kültüvi informasiya vasitələri da bigana qalmayıb. İtaliyanın məşhur (onlayn) "ArtsLife" jurnalı "Nabat" baradə "Mühəribə" qarşı mübarizə aparan tanha qadın sarlövhəli yazı çap edib. Yazı müəllifi G. Moraca "Nabat"ı mühəribə mövzündə həssaslıqla çəkilən və mühəribələri pisləyen film kimi təhlil edir.

"NABAT" – BİZİM TALEYİMİZDİ

Aydın Talibzadənin "Olum və ölüm arasında dözüm" adlı yazısı bu film baradə elə "film" kimi bir yazıdır və onun bazı məqamlarını nəzarətinə çatdırmışım. Sənədli qədəmələrə dair məqamları da A. Talibzadənin E. Musaoğlu baradə dediyi sözlərlə bitirmək istəyirəm:

“...Mən burada türk rejissorları S.Kaplanoğlu ilə, N.B.Ceylan ilə salamlaşdım, İran kinosundan A.Kəyarüstəmini, M.Mahməlbəti tanıldım, rus kinosundan A.Tarkovskini gördüm. Onu da gördüm ki, E.Musaoğlu bu rejissorların sanat konseptlərini öz kinematoqrafiyasında “əridib” və dünya kinosunun bənömrəli adları siyahısına öz adını da yazdırıb. Bu, Elçin Musaoğlunun kinematoqrafiyasıdır; bu, Elçin Musaoğlunun üslubudur. Vallah da ki, ƏHŞƏN!”

Bu sözlərdən sonra daha nə işə söyleməyə ehtiyac yok! Amma yazımın əvvəlində "bəla tamiz - hayatı kadrları harda görmüsəm" demişdim, axı...

Bəli, Elçin Musaoğlu bizim bir gecəda boşaldılmış, yoxa çıxmış kəndimizi ekranə gətirib. Elçin Musaoğlu "Nabat"da qonşu kəndimizdə oğlunun məzərini qoyub getməyən Ədil kişini, kəndləri tərk etməyən və ermanılar tərəfindən başları kəsilən İbş müəllimlə oğlunu, torpağını tərk etməyən yüzlərə başqalarının taleyini əbadılaşdırıb.

Evindən, yurdundan, torpağından ayrı düşən, bütün bu həyatda yaşıyan insanlar üçün "Nabat" a – öz taleyimə baxmaq çox ağırdır! ♦

Tərənnə Vahid

NABAT

A Film by
Elçin Musaoğlu

Hasan Safarov
Nabatın şəhid oğlu rolunda

